

Osnovna šola Lava, Pucova 7, 3000 Celje

DEBATNI KLUBI V SLOVENIJI

RAZISKOVALNA NALOGA

ŠIFRA: DEBATA

**Mestna občina Celje,
Komisija Mladi za Celje**

Celje, marec 2014

Osnovna šola Lava, Pucova 7, 3000 Celje

DEBATNI KLUBI V SLOVENIJI

RAZISKOVALNA NALOGA

ŠIFRA: DEBATA

**Mestna občina Celje,
Komisija Mladi za Celje**

Celje, marec 2014

POVZETEK

Cilj naše raziskovalne naloge je bil izvedeti čim več o debatnih klubih, vam jih predstaviti in pojasniti, kako potekajo debatni turnirji. Mislimo namreč, da debate niso dovolj ozaveščene v Sloveniji. Debatni klubi so na vseh ravneh šolanja, ampak ljudje ne vedo veliko o njih. Želele smo predvsem izvedeti nekaj o začetkih debatiranja, kdo in zakaj se odloči, da bi debatiral. Poudarek je bil na **osnovnošolskih debatah**, kjer se debatira Karl Popper debatni format.

Pri raziskovanju smo si pomagale z anketami, ki so bile glavno sredstvo, da smo ovrgle oz. potrdile hipoteze, in z različnimi viri o debatah, ki smo jih našle predvsem na svetovnem spletu. Hipoteze smo postavile glede na naše izkušnje o debatah in poznavanju le- teh. Postavile smo štiri hipoteze. Od teh smo 2 potrdile, 1 smo ovrgle in 1 trditev smo delno potrdile.

Mislimo, da smo našo raziskovalno nalogo uspešno opravile. Najprej so nam bila pomembna dejstva o debati, nato novosti o tej temi in ne nazadnje, kakšno mnenje imajo o debatah tisti, ki se jih udeležujejo, kako argumentirajo svoja stališča o določeni trditvi in kako se zagovarjajo. Izvedele pa smo veliko več. Čeprav smo tudi me debaterke, je bilo zanimivo vse pogledati še z drugega vidika.

KAZALO VSEBINE

POVZETEK	1
1. UVOD	4
1.1. HIPOTEZE	4
1.2. METODOLOGIJA DELA	5
2. KAJ JE DEBATA?	6
2.1. ZGODOVINA DEBATE	6
2.2. KAKO POTEKA DEBATA?	7
2.2.1 SOJENJE IN SODNIKI	9
2.3. DEBATNI KLUBI	10
2.4. DEBATNI TURNIRJI	10
2.4.1. Osnovnošolski debatni turnirji	10
2.4.2. Srednješolski debatni turnirji	14
2.4.3. Študentski debatni turnirji	14
2.5. KARL POPPER DEBATNI FORMAT:	14
2.6. KARL POPPER	18
2.7. ZAVOD ZA IN PROTI – ZIP	18
3. PRAKTIČNI DEL	20
3.1. ANALIZA ANKETE	20
3.2. POTRDITVE HIPOTEZ	31
3.3. ANALIZA INTERVJUJEV	33
3.4. ZAKLJUČEK	34
4. PRILOGE	35
4.1. INTERVJU Z go. BOJANO SKRT	35
4.2. INTERVJU Z MENTORICO, go. ANDREJO ŠUT	40
4.3. INTERVJU Z MENTORICO, go. SIMONO KLASINC	41
4.4. ANKETA	43
5. VIRI	45
ZAHVALA	46

KAZALO SLIK, TABEL IN GRAFOV

Slika 1: Razpored debatnih ekip in sodnikov.....	8
Slika 2: Navzkrižno spraševanje med debato	9
Slika 3: Razglasitev rezultatov regijskega turnirja	12
Slika 4: Mednarodni debatni turnir 15., 16. marec 2013 osnovna šola Lava	13
Slika 5: Finale mednarodnega turnirja	13
Slika 6: Govor 2. govorka na finalni debati.....	16
Slika 7: Sir Karl Popper leta 1980.....	18
Tabela 1: Starost anketirancev.....	20
Tabela 2: Kako dolgo že debatiraš?.....	21
Tabela 3: Kateri govorec si?	21
Tabela 4: Kateri govorec ima po tvojem mnenju najtežje delo?	22
Tabela 5: Kako dolgo pripravljáš svoje govore?	23
Tabela 6: Na kateri govorniški strani si raje?	24
Tabela 7: Katere vire uporabljaš pri pripravi svojih govorov?	25
Tabela 8: Zakaj si se odločil za debatni klub oz. kdo te je navdušil?	26
Tabela 9: Si se že kdaj uvrstil med deset najboljših govorcev?	27
Tabela 10: Je bila tvoja ekipa že kdaj uvrščena med pet najboljših ekip?	28
Tabela 11: Ali se boš priključil debatnemu klubu tudi v srednji šoli?	29
Tabela 12: Ali želiš, da bi na koncu debate sodnik razglasil zmago?	30
Graf 1: Starost anketirancev.....	20
Graf 2: Kako dolgo že debatiraš?.....	21
Graf 3.....	22
Graf 4.....	23
Graf 5.....	24
Graf 6.....	25
Graf 7: Viri	26
Graf 8.....	27
Graf 9.....	28
Graf 10.....	29
Graf 11.....	30
Graf 12.....	31

1. UVOD

Za nalogo smo se odločile tri učenke, ki aktivno sodelujemo v šolskem debatnem klubu, ki na tekmovanjih dosega vidnejše uspehe in zato nas je ta tema še posebej zanimala.

Za začetke debate štejemo leto 1998, ko je bil ustanovljen Zavod ZA in PROTI (ZIP) oz. Zavod za kulturo dialoga. To je nevladna neprofitna organizacija, katere primarna dejavnost je **koordinacija debatnega programa** v Sloveniji na osnovnošolski, srednješolski in univerzitetni ravni, izobraževanje o debati in kritičnem mišljenju, spodbujanje dialoga o aktualnih družbenih vprašanjih in razvijanje aktivnega državljanstva pri mladih.

Debata se je v zadnjih letih pri nas zelo razvila, tako na osnovni, srednji kot tudi univerzitetni ravni. Zavod ZA in PROTI združuje čez 50 debatnih klubov iz več kot 40 slovenskih mest, ki se zbirajo in tekmujejo na regijskih, državnih in tudi mednarodnih debatnih turnirjih.

A ker so nas je zanimala več kot samo gola dejstva, smo se odločile, da bomo raziskale predvsem debato samo in s pomočjo ostalih debaterjev odgovorile na vsa nerešena vprašanja, ki se nam pogosto porajajo.

Na samem začetku smo dobro razmislile, kje bi dobile največ informacij. Ker smo vedele, da področja debate ne pozna nihče boljše kot sami debaterji, smo se na pomoč obrnile prav k njim. Odločile smo se, kaj bomo preverile:

- 1. Preverile bomo, kateri govorec naj bi imel najtežje delo.*
- 2. Preverile bomo, ali naj sodnik na koncu debate poda rezultat ali ne.*
- 3. Preverile bomo, kdo je učenca navdušil za debatiranje.*
- 4. Preverile bomo, kateri spol je na področju debate številčnejši.*

1.1. HIPOTEZE

Na področju svojega znanja in mišljenja ter lastnih predvidevanj smo postavile naslednje hipoteze:

- 1. Najtežje delo ima tretji govorec.*
- 2. Večina želi, da sodnik odločitve o zmagi pove po končani debati.*
- 3. Učenec/učenka se je za debato odločil/a, ker so ga/jo za to navdušili prijatelji oz. družinski člani.*
- 4. Med debaterji prevladujejo predvsem dekleta.*

Sestavile smo vprašalnike, ki smo jih med udeležence razdelile 14. 12. 2013 na regijskem debatnem turnirju na osnovni šoli v Radečah. Poleg rešenih vprašalnikov smo želele še strokovno mnenje, zato smo se obrnile tudi na gospo Bojano Skrt (direktorico zavoda ZA in PROTI), gospo Andrejo Šut (mentorico debatnega kluba iz osnovne šole Središče ob Dravi) in gospo Simono Klasinc (mentorico debatnega kluba iz osnovne šole Ormož).

1.2. METODOLOGIJA DELA

Za potrditev oziroma zavrnitev hipotez smo izvedle raziskavo:

- na svetovnem spletu smo poiskale gradivo o debatnih klubih,
- sestavile smo anketo na regijskem debatnem turnirju na osnovni šoli v Radečah,
- opravile tri intervjuje.

ANKETE

Med debaterje smo na debatnem turnirju v Radečah razdelile 102 anketi z 12 vprašanji in jih nato natančno analizirale, da smo dobile zelene rezultate. Dve anketi smo zaradi neresnega reševanja izključile iz obdelave.

INTERVJUJI

Opravile smo tri intervjuje, in sicer z direktorico zavoda ZA in PROTI, gospo Bojano Skrt, gospo Andrejo Šut, mentorico debatnega kluba iz osnovne šole Središče ob Dravi, ter gospo Simono Klasinc, ki je mentorica debatnega krožka v osnovni šoli Ormož.

ISKANJE PODAKOV

Želene podatke smo našle v anketah in intervjujih, pomagale pa smo si tudi z viri na internetu in v knjigah.

POVEZOVANJE NALOGE

Ko smo imele zbrane vse podatke, smo jih uredile, povezale v celoto ter dodale grafe in slikovno gradivo. Nekatere slike so tudi s turnirjev, ki smo se jih udeležile me tri.

2. KAJ JE DEBATA?

Izobraževalna debata je uravnoteženo strukturiran komunikacijski dogodek o pomembni temi, v kateri se soočita dve (lahko tudi več) nasprotujočih si strani in poskušata prepričati publiko/sodnike. Razumeti jo moramo kot proces, ne kot enkratno, zaključen dogodek. Debato kot tekmovalno disciplino v taki ali drugačni obliki pozna skoraj polovica držav na svetu.

Lahko je organizirana v okviru različnih mladinskih organizacij, lahko kot izvenšolska dejavnost, celo kot del izbirnega rednega šolskega programa ali kot del krožkov oz. izbirnih vsebin. Vedno bolj se debata kot aktivna metoda pri poučevanju različnih predmetov pojavlja v različnih šolskih sistemih.

Debata je aktivnost, ki jo določa argumentirana in organizirana izmenjava mnenj različnih strani. Vsaka debata poteka po določenih pravilih, pri čemer se formati med seboj razlikujejo. Tako lahko debatiramo v Karl Popper formatu, svetovnem, britanskem parlamentarnem, ameriškem parlamentarnem ... Debaterji najprej dobijo t. i. trditev oziroma tezo (debatno trditev), na katero se debatira.

Debata pritegne in potegne. Za tiste, ki se zanjo odločijo, postane izjemno pomemben del njihovega življenja, spremeni jih, postane življenjski slog. Na najprestižnejših britanskih in ameriških univerzah ukvarjanje z debato prinaša prednosti pri vpisu, ponekod pa delodajalci za delo posebej iščejo debaterje in debaterke. Debata se je v 15 letih dobro razvila tudi v Sloveniji, saj jo imamo na vseh šolskih ravneh.

2.1. ZGODOVINA DEBATE

Zgodovina debate seže daleč nazaj v staro Grčijo. Tam so znani govorniki (Aristotel, Sokrat, Platon) predstavili drug drugemu svoje ideje o vodenju države, nato pa želeli dokazati, da je njihova ideja boljša. Tako se je zasnova debata, ki je večji pomen dobila v 18. stoletju, ko so začeli z ustanavljanjem debatnih društev. Debatne trditve so se nanašale na politiko, aktualne dogodke, pa tudi ljubezen in poroko. Leta 1780 je 35 debatnih društev prirejalo debate za 650 do 1200 ljudi. Predsednik ali moderator je govorcem povedal debatno trditev. Govorci so imeli omejen čas, v katerem so lahko argumentirali svoje stališče in na koncu debate so glasovali o

odločitvi za nadaljnjo debato. Niso smeli žaliti drug drugega, zaiti na drugo temo, poudarek je bil na vljudnosti.

Angleške univerze so že v 18. stoletju poznale debatne klube in debata velja za eno najpomembnejših aktivnosti britanskih univerz. St. Andrews Debating Society (debatno društvo) je bilo prvo študentko debatno društvo, ustanovljeno leta 1794 kot Literarno društvo. Cambridge Union Society je bilo ustanovljeno leta 1815 in je najstarejši debatni klub na svetu. Služil kot model za druge debatne klube prestižnih univerz, kot sta Oxford in Yale.

Model debate, ki ga uporabljajo slovenske šole, izhaja iz anglosaškega sveta. Dolga leta je bila debata v taki obliki, kot jo poznamo pri nas, poznana predvsem v Veliki Britaniji in ZDA, nato še v drugih anglosaških državah. V zadnjih 15 letih se je razširila po vsem svetu in v zadnjih petih letih lahko govorimo o pravem debatnem razcvetu, saj se zelo hitro širi v Aziji, Afriki, na Bližnjem vzhodu, Kitajskem, v Južni Ameriki.

Debaterji pogosto nadaljujejo svojo pot kot voditelji na svojih področjih. Od znanih osebnosti so se s tem ukvarjali denimo Bill Clinton, Tony Blair, Oprah, Benazir Buto, Kofi Annan, Nelson Mandela, Margaret Thatcher, John Major, John F. Kennedy, Theodor Roosevelt, Franklin Roosevelt, Richard Nixon in še številni drugi.

2.2. KAKO POTEKA DEBATA?

Vsaka debatna skupina, najpogosteje sta dve, ena, ki trditev zagovarja in druga, ki jo zavrača, imata enako možnost, da predstavita svoja stališča. To pomeni, da ne glede na to, o katerem debatnem formatu govorimo, imata obe na razpolago enak čas. Debatni format tudi določa, koliko govorcev je na vsaki strani, vrstni red, kako si govorcev sledijo in naloge, kaj mora kdo narediti.

INTERNATIONAL MIDDLE SCHOOL TOURNAMENT – RD 3 – DIV: ENGLISH Start: 18.40

AFFIRMATIVE	NEGATIVE	ROOM	JUDGE
Croatia B	Happy 3 friends	4	Macuh
Germany Black	Dobrova Alfa	3	Gabi Ěakš
Germany Gold	MAkaroni bolonez	7	Andreja Šut
Germany Red	Smrkci	1	Pušnik
Malo ěez les	Anonimneži	2	Jana Schoene
Tic Tac	4 Charlie Angles	8	Darija Jeger
Undecided	The Cereal Killlers	5	Mitja Kek T
Vijolice	Croatia A	9	Iris Strelec
Roba z napako	Intuition	6	Gomik

We should ban Mcdonalds and similar fast food restaurants

Slika 1: Razpored debatnih ekip in sodnikov

Vsaka debata ima naprej določeno debatno trditev, o kateri se debatira, kar omogoča, da je razprava bolj osredotočena na določen problem, kot je to običajno pri neformalnem pogovoru. Običajno so debatne trditve zanimive in pomembne za debatirajoče in publiko. Trditev mora biti ubesedena in uravnotežena tako, da omogoča argumente tako za kot proti, biti mora jasna in preprosta. Odvisno od trditve se lahko debatira o vrednotah, dejstvih ali najpogosteje o različnih strategijah. Ena stran tako predstavi argumente, ki trditev zagovarjajo, druga stran pa predstavlja argumente, ki trditev zavračajo ali/in zavračajo argumente zagovorniške strani. Skratka, vsaka skupina predstavlja različne poglede, drugačne argumente, izhaja iz različnih predpostavk. Debatne trditve iz letošnjih debatnih turnirjev:

- Reklame za nezdravo prehrano bi morali ukiniti.
- Živali ne bi smeli uporabljati za testiranje izdelkov, namenjenih ljudem.
- Mladostniki se preko interneta naučijo več kot z branjem knjig.
- Podpiramo obvezno uvedbo šolskih uniform v osnovnih šolah.
- Starši ne bi smeli kupovati vojaških igrač svojim otrokom.

Seveda obe ekipi tudi zavračata argumente nasprotne strani, vzpostavi se tim, točka spora, kar je jedro, bistvo debate. Tako debaterji zelo natančno analizirajo argumente nasprotne strani, iščejo napake v sklepanju, predstavljajo drugačne podpore, podatke..., skratka, uporabljajo vse možne tehnike argumentacije in logike. Vsaka ekipa mora ne samo zavrniti argumente nasprotne strani, marveč tudi popraviti škodo, ki jo je nasprotna ekipa storila z zavračanjem njihovih argumentov. To se stori na ta način, da se

zavrne zavračanje nasprotne ekipe, se razširi svoje argumente, predstavi nove dokaze v podkrepitev argumentov.

Debaterji debatni trditvi namenijo veliko prostega čas. Za njimi so ure in ure priprav o aktualnem problemu. Naj gre za obnovljive vire energije, enakopravnost med spoloma ali medije, pravzaprav ni teme, o kateri mladi debaterji ne bi znali najti tehtnih argumentov za in proti. Na debatnih turnirjih vneto zagovarjajo stran, ki jo je predhodno določil žreb.

Slika 2: Navzkrižno spraševanje med debato

2.2.1 SOJENJE IN SODNIKI

Celotno debato sodi sodnik - to so mentorji in mentorice debatnih klubov ter bivši debaterji in debaterke. Po zaključeni debati se debaterji rokujejo ter zapustijo prostor, da sodnik izpolni sodniški list in odloči o zmagi. Nato pokliče debaterje nazaj v sobo in jim pove dobre in slabe strani njihovega govora oziroma nastopa, končne odločitve pa jim ne pove. Le- to debaterji izvedo ob koncu debatnega turnirja. Sodniški list vsebuje tri kriterije: kvaliteto argumentacijo, nastop in strukturo govora. Sodnik ne sme ocenjevati na podlagi lastnih stališč do določene teme ali na podlagi predhodnega znanja, saj se predvideva, da ne kaže naklonjenosti določeni skupini ali določeni strani. Odločitev temelji na tem, katera skupina je svojo nalogo opravila bolje - zagovarjala lastne trditve in zavračala nasprotnikove. Torej, omejiti se mora

na to, kar so debaterji dejansko rekli, ne glede na to, če obstajajo boljši argumenti, ki pa v debati niso bili izrečeni. Glavni, odločilni kriterij je kvaliteta argumentov. Glede na te tri kriterije podeli vsaki ekipi določeno število točk (med 20 do 30). Te so pomembne, ker so odločilne, ko pride do izbire skupin, ki bodo napredovale v naslednji krog. V drugem krogu se pomerita ekipi, ki imata dve zmagi oziroma sta obe izgubili v prvem krogu. Pri tem gre za princip izločanja, tako da se v finalu pomerita ekipi, ki sta imeli največ zmag in največje število točk. Vsak od govorcev je ocenjen tudi individualno. Vse točke in mesta posameznikov in ekip so po vsakem tekmovanju objavljena na skupnem seznamu.

2.3. DEBATNI KLUBI

Namen debatnih klubov je redno (tedensko) srečevanje in pripravljanje na debatno trditev (ali več), na katero potem debatirajo na različnih debatnih turnirjih (regijskih, državnem). Pod vodstvom mentorjev debaterji poglobljajo znanje o določeni problematiki, prebirajo različno gradivo, analizirajo in vrednotijo podatke, pripravljajo argumente tako za trditev kot proti njej, vadijo posamezne govore in celotne debate. Debate se ponavadi dotikajo aktualne problematike - tako aktualnih šolskih tém (na primer: smiselnost NPZ) kot tudi družbenih in političnih (primer: vstop Slovenije v EU - da ali ne). Na tak način debata uči debaterje, da uporabljajo logiko kot prvo orodje analize. Debaterji dajejo poudarek kritičnemu presojanju nasprotnikovih trditev ob istočasnem upoštevanju pravil dobrega nastopa.

2.4. DEBATNI TURNIRJI

V Sloveniji debatiramo v treh različnih debatnih formatih. Format določa število govorcev na obeh straneh, dolžino govorov, naloge govorcev in način postavljanja vprašanj. Vedno imamo dve ekipi, ena ekipa debatno trditev zagovarja, druga jo zavrača. Govori si v vseh debatnih formatih sledijo izmenično - prične prvi govorec zagovorniške skupine, nato prvi govorec negacijske skupine, nato drugi govorec zagovorniške skupine, pa drugi negacijske in tako dalje.

2.4.1. Osnovnošolski debatni turnirji

Na osnovnošolski ravni debatirajo v "Karl Popper debatnem formatu". Vsaka ekipa ima tri govorce, govori so dolgi štiri ali pet minut, vsak govorec govori enkrat, med govorom ga nihče ne sme prekinjati, med govori nasprotna

skupina postavlja vprašanja. To je zahteven format za organizacijo in izvedbo, saj vključuje temeljito pripravo (iskanje virov, razvijanje argumentov ...)

Na osnovnošolski ravni imamo regijske, državne in mednarodne turnirje.

Regijski debatni turnirji:

V šolskem letu imamo osnovnošolski debaterji 4 regijske debatne turnirje. Potekajo v mesecu oktobru, novembru, decembru in januarju, in sicer v osnovnih šolah, kjer imajo debatne klube. V vsaki ekipi so trije govorci in imajo kot skupina tudi svoje ime, pod katerim so prijavljeni.

Turnir se začne ob točno določeni uri. Približno 10 min. pred začetkom organizator turnirja izobesi seznam sodelujočih ekip. Le-te izvejo, ali bodo afirmacijska ali negacijska stran in učilnico. Takoj po teh informacijah gredo v učilnico, kjer počakajo še na nasprotno ekipo, sodnika in časomerilca. Ko so vsi prisotni, se lahko debata začne.

O eni trditvi, katere temo udeleženci izvedo mesec pred turnirjem, potekata dva debatna kroga. Ekipa, ki je v prvem krogu negacijska, je v drugem afirmacijska in obratno. Po drugem krogu navadno sledi kosilo in kratek počitek.

Po koncu kosila organizator turnirja napove impromptu debatno trditev. Vsaka skupina ima eno uro časa da si za to trditev sestavi argumente in vsak govorec napiše svoje govore. Le-te morajo debaterji napisati sami, brez pomoči mentorjev ali kako drugače pridobljenih informacij. Negacijska skupina se pripravlja izven učilnice, medtem ko se afirmacijska skupina pripravlja v učilnici.

Po končanem zadnjem krogu organizatorji seštejejo točke skupin in ugotovijo, kateri dve skupini se bosta pomerili v finalu. Finalna debata poteka v prostoru, kjer jo lahko spremljajo vsi udeleženci turnirja, sodi pa pet sodnikov. Po končanem finalu organizatorji razdelijo priznanja najboljšim desetim govorcem, razglasijo pet najboljših ekip in seveda zmagovalno ekipo turnirja. Vsaka šola dobi mapo z evalvacijskimi listi za vsako debato in rezultate debatnih tekem.

Slika 3: Razglasitev rezultatov regijskega turnirja

Državni debatni turnir:

Državni turnir se izvaja v aprilu. Udeležijo se ga debaterji, ki so že sodelovali na debatnih turnirjih. Poteka enako kot regijski, včasih se za državni turnir pripravita dve debatni trditvi.

Mednarodni debatni turnir:

Mednarodni turnir poteka v marcu. Na njem so do zdaj že sodelovale ekipe iz Hrvaške, Nemčije, Moldavije, Bolgarije, Črna Gore in seveda Slovenije. Ti turnirji trajajo dva dni, določita se dve debatni in dve impromptu trditvi. Prvi dan se debatira na eno debatno trditvev, drugi dan pa na drugo. Debata poteka v angleščini in tudi sodi se v angleščini, torej potrebujejo debaterji dobro znanje angleščine. Zmagovalca polfinala se pomerita še v finalni debati.

Slika 4: Mednarodni debatni turnir 15., 16. marec 2013 osnovna šola Lava

Slika 5: Finale mednarodnega turnirja

2.4.2. Srednješolski debatni turnirji

Na srednješolski ravni debatirajo v "svetovnem srednješolskem debatnem formatu". Vsaka ekipa ima tri govorce, govori so dolgi sedem minut. Vsak govori enkrat, nato pa ima še prvi ali drugi govorec vsake strani štiriminutni govor. Nasprotna skupina lahko med govori postavlja vprašanja, govornik pa jih zavrne ali sprejme.

Srednješolski državni turnir in vsi mednarodni turnirji pa so dvo- ali tri-dnevni. Tako na teh turnirjih vsi debaterji in debaterke debatirajo pet ali šest debatnih krogov, nato se najboljše ekipe pomerijo v četrtfinalu, polfinalu in finalu. Finale srednješolskega državnega debatnega turnirja so pogosto organizirani v prostorih Državnega zbora.

2.4.3. Študentski debatni turnirji

Na študentski ravni debatirajo v "britanskem parlamentarnem formatu". V vsaki debati debatirajo štiri ekipe, vsaka ima dva govorca. Dve ekipe debatno trditev zagovarjata, dve ji nasprotujeta, vsak govorec govori enkrat, govori so dolgi sedem minut. Nasprotna skupina lahko med govori postavlja vprašanja, govornik pa jih zavrne ali sprejme.

2.5. KARL POPPER DEBATNI FORMAT:

STRUKTURA GOVOROV ZAGOVORNIŠKE IN NEGACIJSKE STRANI V KARL POPPER DEBATNEM FORMATU

Obstajajo različni formati debatiranja, ki se razlikujejo od države do države kot tudi glede na vrsto tekmovanja. Različni so časi, ki jih imajo na voljo govorniki, da izpeljejo svoj govor; različni so načini spraševanja nasprotnikov - navzkrižno spraševanje oz. vprašanja med govori; različna je dolžina pripravljalnega časa; tudi število udeležencev debate se razlikuje od formata do formata. Vendar pa so v osnovi naloge govorcev v tekmovalnih debatah enake - čim bolj prepričljivo zastopati določeno stališče, s tem da prvi govorniki predstavijo okvire debate, drugi te okvire razvijejo in dodatno podprejo, zadnji pa povzamejo in zaključijo debato.

Debatni format Karl Popperje najpogosteje uporabljan format debatiranja v Sloveniji.

1. Govor prvega govorca zagovorniške skupine: 4 minute

Naloga, ki jo mora med govorom opraviti, je: razloži problem, ki se pojavlja v okviru teme, o kateri debatirajo; predstavi definicije za nedvoumnost debate; v okviru definicij postavi cilj, ki dokazuje pravilnosti njihove trditve. V podporo cilju našteje argumente, jih razloži, podpre in poveže s ciljem debate in na tak način dokazuje pravilnost zagovarjanja trditve. Je edini govor v debati, ki je vnaprej pripravljen.

2. Navzkrižno zasliševanje: 2 minuti.

V vsakem navzkrižnem spraševanju oseba, ki ni naslednja na vrsti, sprašuje osebo, ki je pravkar zaključila govor. Tako v prvem navzkrižnem spraševanju tretji govorec negacijske skupine sprašuje prvega govorca zagovorniške skupine. Postavlja takšna vprašanja, ki omogočajo lažje razumevanje nasprotnikovih argumentov in izvablja odgovore, ki pomagajo pri zavračanju argumentov zagovorniške skupine, oz. podpirajo argumente, ki jih bodo kasneje sami vzpostavili na negacijski strani. Odgovori, ki jih dobi negacijska skupina, so koristni le, če jih uporabijo in omenijo v enem izmed svojih naslednjih govorov.

3. Govor prvega govorca negacijske skupine: 4 minute.

Naloga, ki jo mora med govorom opraviti, je: pove, če se strinja z definicijami (če se ne, poda svoje in argumentira, zakaj so definicije zagovornikov neprimerne; če jih ne omeni, se razume, da so sprejemljive); postavi cilj, ki dokazuje pravilnosti njihove trditve. V podporo cilju našteje argumente, jih razloži, podpre in poveže s ciljem debate ter zavrne nasprotnikove argumente. Na tak način dokazuje pravilnost zavračanja trditve. Argumente nasprotnikov mora izzvati, vendar le v glavnih točkah.

Namen vsakega navzkrižnega spraševanja je enak - bolj podrobno se informirati o nasprotnikovih argumentih in iz njih izvabiti odgovore, ki pomagajo pri zavračanju argumentov nasprotniške strani oz. podpori lastnih argumentov.

Slika 6: Govor 2. govorka na finalni debati

4. Navzkrižno zasliševanje: 2 minuti.

Tretji govorec zagovorniške skupine sprašuje prvega govorca negacijske skupine.

5. Govor drugega govorca zagovorniške skupine: 4 minute.

Naloga, ki jo mora med govorom opraviti, je: (če se zagovorniška skupina ni strinjala z definicijami, razloži pravilnost svojih definicij, oz. sprejme nasprotnikove); zavrne nasprotnikove argumente, svoje pa ponovi in doda nove podpore. Če nekega nasprotnikovega argumenta ne spodbija, pomeni, da ta argument obvelja. Enako velja za zavrnjene argumente - če ne odgovori na nasprotnikovo spodbijanje, je ugovor sprejel. Ni dovoljeno uvajanje novih trditev ali definicij.

6. Navzkrižno zasliševanje: 2 minuti.

Prvi govorec negacijske skupine sprašuje drugega govorca zagovorniške skupine.

7. Govor drugega govorca/-ke negacijske skupine: 4 minute.

Naloga, ki jo mora med govorom opraviti, je: zavrne nasprotnikove argumente, svoje pa ponovi in doda nove podpore. Torej, odgovori na spodbijanje zagovorniške skupine in napade njihov primer. Ni pa dovoljeno uvajanje novih trditev ali definicij.

8. Navzkrižno zasliševanje: 2 minuti.

Prvi govorec zagovorniške skupine sprašuje drugega govorca skupine.

9. Govor tretjega govorca zagovorniške skupine: 4 minute.

Gre za sklepni govor zagovorniške strani, zato mora govorec naštetih glavne točke spora v debati in razložiti, zakaj je bila njihova skupina prepričljivejša - zakaj so bili argumenti zagovorniške strani močnejši. Pokaže napake negacijskega zavračanja in zavrne njihove argumente. Dobri debaterji izpustijo nekaj točk in sodnikovo pozornost preusmerijo predvsem na ključne točke debate .

10. Govor tretjega govorca negacijske skupine: 5 minut (3 minute).

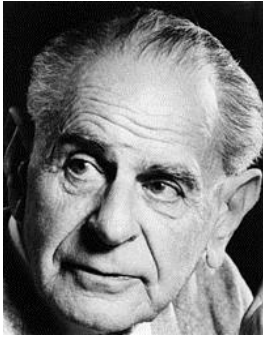
Gre za sklepni govor negacijske strani, zato mora govorec ali govorka naštetih glavne točke spora v debati in razložiti, zakaj je bila njihova skupina prepričljivejša - zakaj so bili argumenti negacijske strani močnejši. Ker je to zadnji govor in zagovorniška stran nima možnosti odgovarjanja nanj, mora sodnik predvsem paziti, da se ne uvaja novih argumentov.

Skupina, ki trditev zagovarja, mora pripraviti argumente, ki trditev zagovarjajo. Pri oblikovanju govorov se struktura razlikuje pri trditvah vrednot in dejstev od trditev politik. Zavračanje argumentov nasprotne strani, vzpostavitev tim. točke spora, je jedro, bistvo debate, brez tega ne moremo govoriti o debati. Tako debaterji zelo natančno analizirajo argumente nasprotne strani, iščejo napake v sklepanju, predstavljajo drugačne podpore, podatke...., skratka, uporabljajo vse možne tehnike argumentacije in logike. Vsaka ekipa more ne samo zavrniti argumente nasprotne strani, marveč tudi popraviti škodo, ki jo je nasprotna ekipa storila z zavračanjem argumentov. To se stori na ta način, da se zavrne zavračanje nasprotne ekipe, se razširi svoje argumente, predstavi nove dokaze v podkrepitev argumentov.

Med debato ima vsaka debatna ekipa na voljo 10 minut pripravljalnega časa, ki ga lahko izkoristijo kdajkoli med debato, največ časa izkoristi tretji govorec.

Čas med samo debato merijo časomerilci, katerih naloga je tudi, da kažejo z rokami koliko časa imajo debaterji še na voljo.

2.6. KARL POPPER

Slika 7: Sir Karl Popper leta 1980

Sir Karl Raimund Popper je bil avstrijsko-britanski filozof. Rodil se je 28. julija 1902 na Dunaju v Avstriji, umrl pa 17. septembra 1994 v Londonu.

Popper je bil profesor na London School of Economics. Velja za enega največjih filozofov znanosti 20. stoletja. Veliko je prispeval tudi na področjih socialne in politične filozofije. Popper je znan po tem, da je znanstveno metodo utemeljil na principu ovrgljivosti, kar je v nasprotju s predhodnim principom dokazljivosti. Govori, da je znanstveno torej samo tisto, kar lahko ovržemo. Bil je goreč zagovornik liberalne demokracije in principov socialnega kriticizma, za katerega je verjel, da omogoča odprto družbo. Za nas debaterje je najbolj pomemben njegov debatni format (Karl Popper debatni format).

2.7. ZAVOD ZA IN PROTI – ZIP

Za in proti, zavod za kulturo dialoga (ZIP) je nevladna, neprofitna organizacija, katere primarna dejavnost je koordinacija debatnega programa v Sloveniji na osnovnošolski, srednješolski in univerzitetni ravni, izobraževanje o debati in kritičnem mišljenju, spodbujanje dialoga o aktualnih družbenih vprašanjih in razvijanje aktivnega državljanstva pri mladih. Direktorica zavoda ZIP je ga.Bojana Skrt.

ZIP je bil ustanovljen leta 1998, nastal je iz debatnega programa, ki se je v Sloveniji začel oktobra 1996 kot eden od programov takratnega Zavoda za odprto družbo. Za in proti, zavod za kulturo dialoga, združuje čez petdeset debatnih klubov, ki delujejo na osnovnošolski, srednješolski in univerzitetni ravni in v okviru katerih je letno aktivno vključenih okoli 1000 mladih. ZIP želi z svojo dejavnostjo prispevati k višji ravni kulture dialoga na Slovenskem in povečati aktivno udeležbo mladih.

ZIP sodeluje s priznanimi strokovnjaki s področja debate, retorike in argumentacije z vsega sveta.

ZIP organizira izobraževanja za učitelje/ice, profesorje/ice o uporabi debatnih tehnik pri pouku, okrogle mize, javne debate, javne razprave, debatne akademije, turnirje in seminarje.

ZIP je v svetu prepoznana kot ena najuglednejših debatnih organizacij.

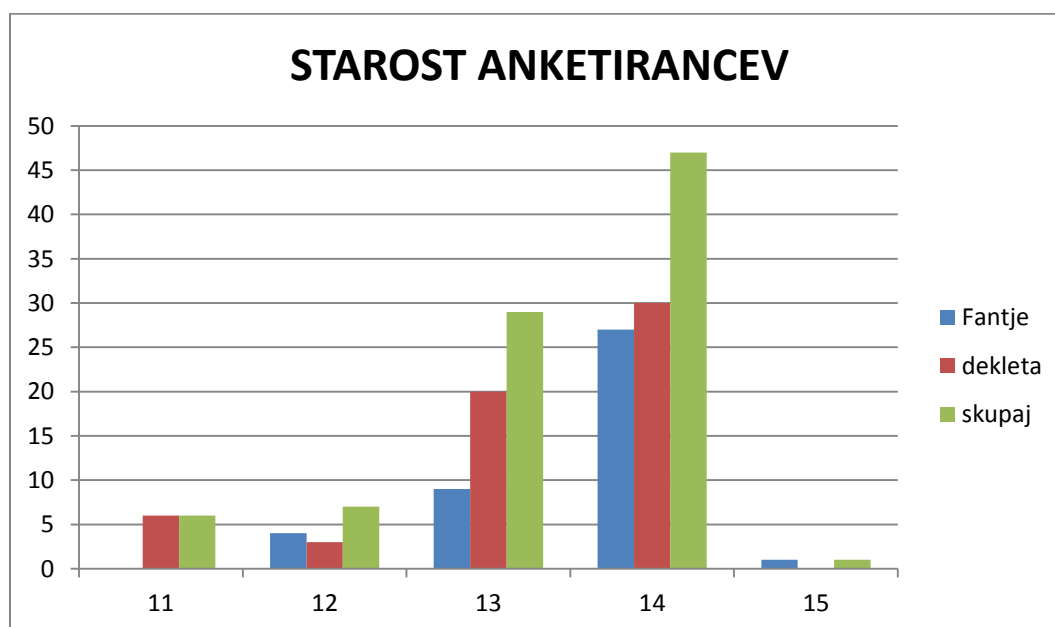
3. PRAKTIČNI DEL

3.1. ANALIZA ANKETE

Anketo smo razdelile debaterjem regijskega debatnega turnirja na osnovni šoli Radeče. Razdelile smo 102 ankete, a smo morale 2 izločiti zaradi neresnega reševanja. Tako smo dobile 100 anket, ki smo jih podrobno analizirale.

starost	fantje	dekleta	skupaj
11	0	6	6
12	4	3	7
13	9	20	29
14	27	30	57
15	1	0	1

Tabela 1: Starost anketirancev

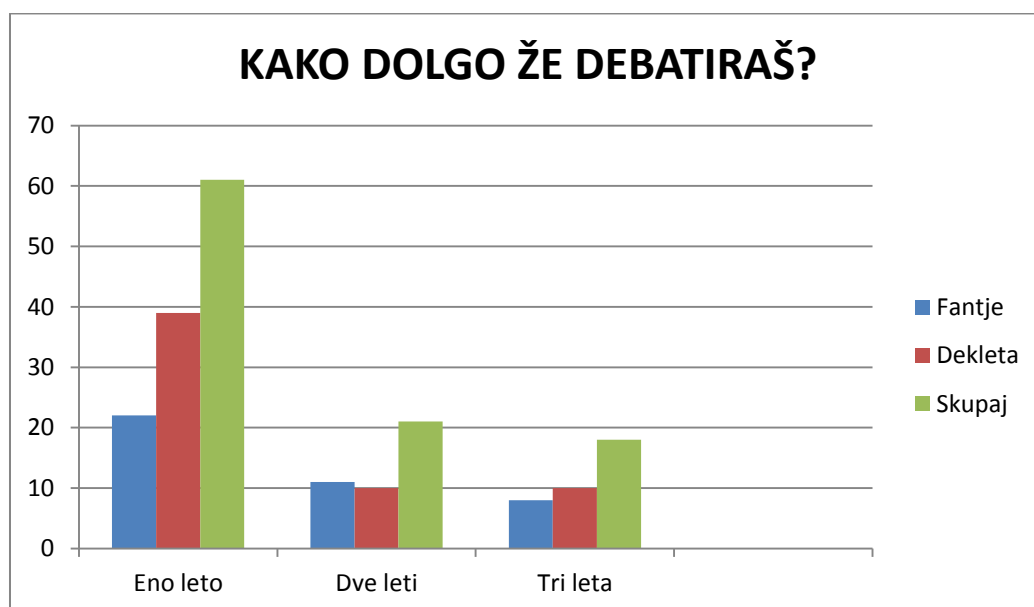

Graf 1: Starost anketirancev

Rezultati te ankete so nam pokazali, da največ debaterjev obiskuje 9. razred osnovne šole oz. so stari 14 let. Sledijo jim 13-letniki, nekaj pa je tudi mlajših, 11 in 12 let. Turnirja se je udeležil tudi 15-letnik.

1. Kako dolgo že debatiraš?			
	Fantje	Dekleta	Skupaj
Eno leto	22	39	61
Dve leti	11	10	21
Tri leta	8	10	18

Tabela 2: Kako dolgo že debatiraš?

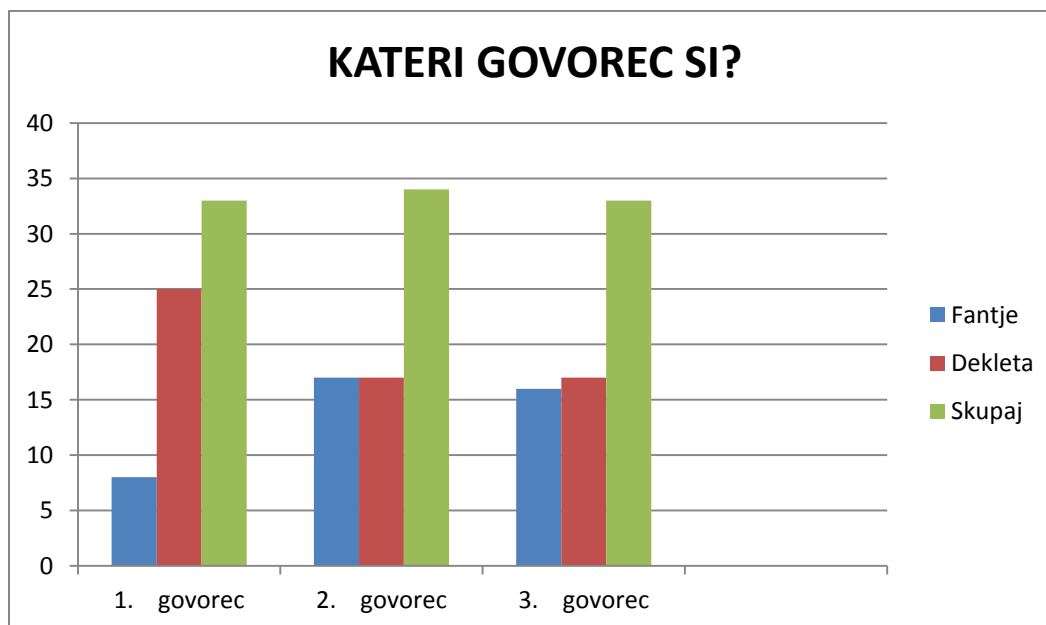

Graf 2: Kako dolgo že debatiraš?

Rezultati so nam pokazali, da je bilo največ debaterjev (61), ki so se z debato začeli ukvarjati letos oz. pred enim letom, sledijo jim govorniki z 2-letnim stažem (21), najmanj (18) pa je bilo debaterjev, ki se s tem ukvarjajo 3 leta.

2. Kateri govorec si?			
	Fantje	Dekleta	Skupaj
1. govorec	8	25	33
2. govorec	17	17	34
3. govorec	16	17	33

Tabela 3: Kateri govorec si?

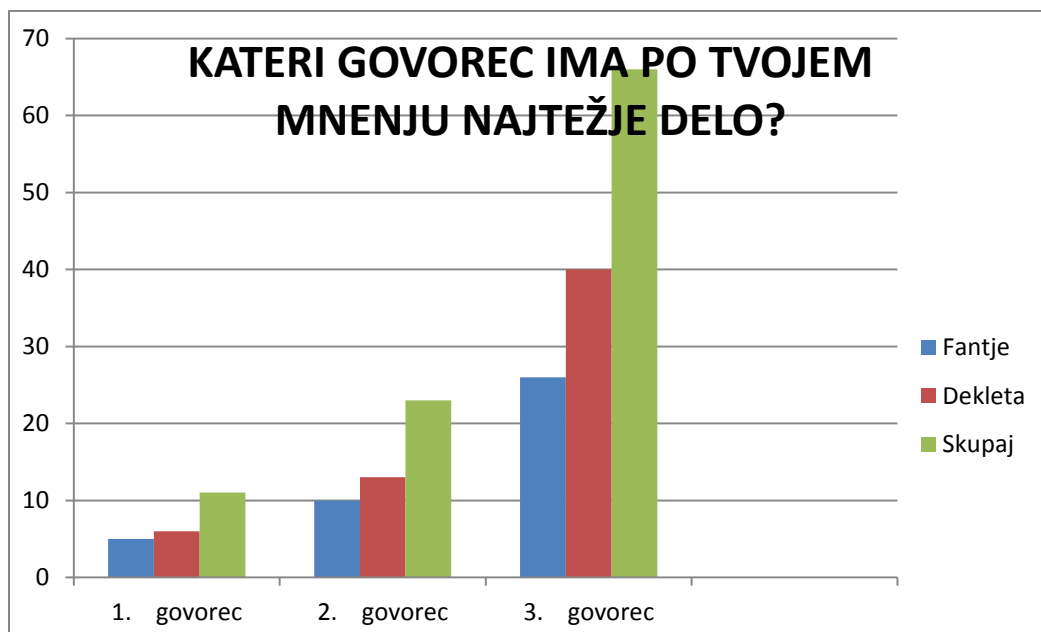

Graf 3

Rezultati ankete so bili pričakovani, kajti debatno ekipo sestavljajo 3 člani. Pokazalo se je, da eno ekipo sestavljata le dva govorca, kar pomeni, da mora en član opravljati dve vlogi, kar se lepo vidi iz podatka pri drugih govorcih (34), prvih in drugih pa je 33. Rezultati nam pokažejo tudi, da je največ prvih govork deklet, medtem ko je število fantov in deklet pri drugih govorcih enako.

Kateri govorec ima po tvojem mnenju najtežje delo?			
	Fantje	Dekleta	Skupaj
1. govorec	5	6	11
2. govorec	10	13	23
3. govorec	26	40	66

Tabela 4: Kateri govorec ima po tvojem mnenju najtežje delo?

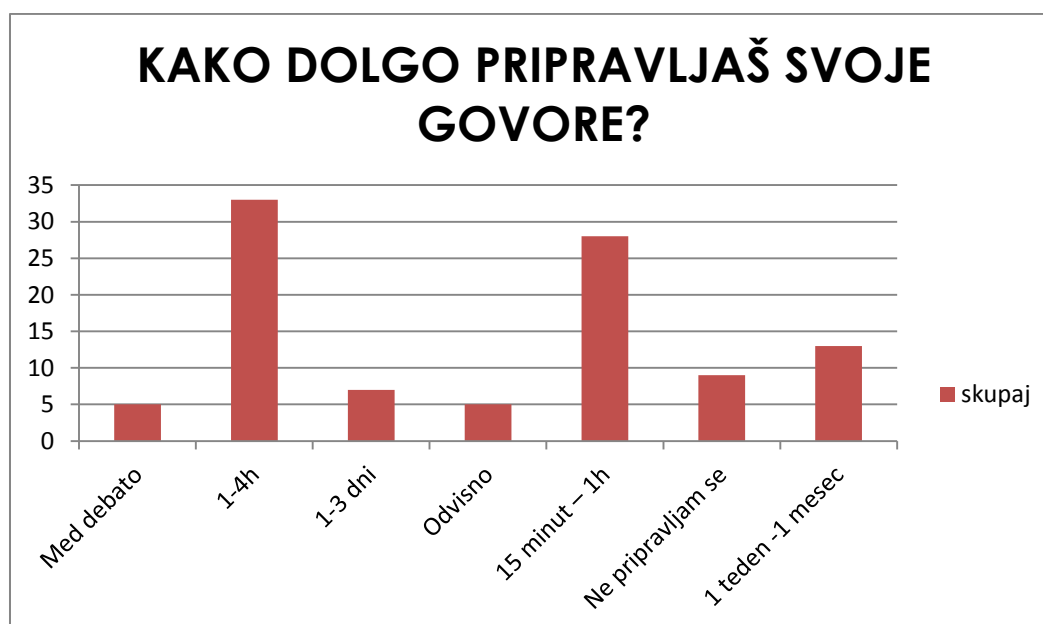

Graf 4

Rezultati so pokazali, da večina debaterjev (66) misli, da ima najtežje delo tretji govorec. To tudi potrjuje našo hipotezo, ki pravi: **Najtežje delo ima tretji govorec**. Seveda vsi niso takšnega mnenja, kajti 23 debaterjev meni, da ima najtežje delo drugi govorec, enajst pa, da je to prvi govorec.

Kako dolgo pripravljáš svoje govore?	
	skupaj
Med debato	5
1-4h	33
1-3 dni	7
Odvisno	5
15 minut – 1h	28
Ne pripravljám se	9
1 teden -1 mesec	13

Tabela 5: Kako dolgo pripravljáš svoje govore?

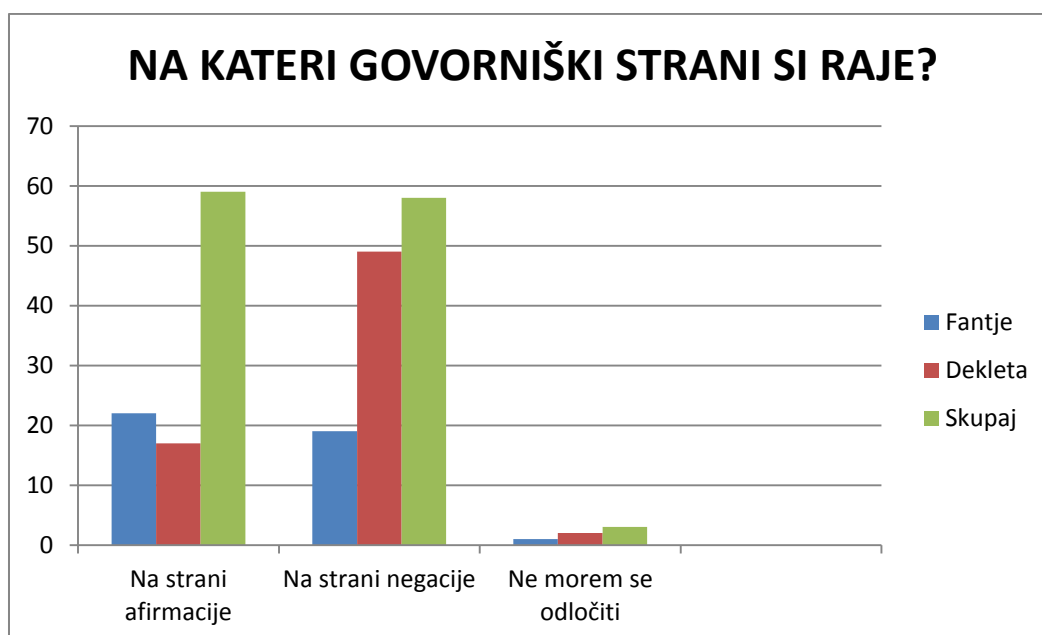

Graf 5

Pri rezultatih nismo zasledile večjih odstopanj odgovorov med fanti in dekleti, zato smo rezultate združile. Ugotovile smo, da se največ debaterjev (33) na debato pripravlja 1-4h, sledijo debaterji (28), ki se pripravljajo 15min- 1h, 13 se jih pripravlja od 1 tedna do enega meseca, 7 od enega do tri dni, 5 si govore pripravlja med debato, 5 pa jih je obkrožilo odgovor »odvisno«. 9 debaterjev je povedalo, da se na debato sploh ne pripravlja.

Na kateri govorniški strani si raje?			
	Fantje	Dekleta	Skupaj
Na strani afirmacije	22	17	59
Na strani negacije	19	49	58
Ne morem se odločiti	1	2	3

Tabela 6: Na kateri govorniški strani si raje?

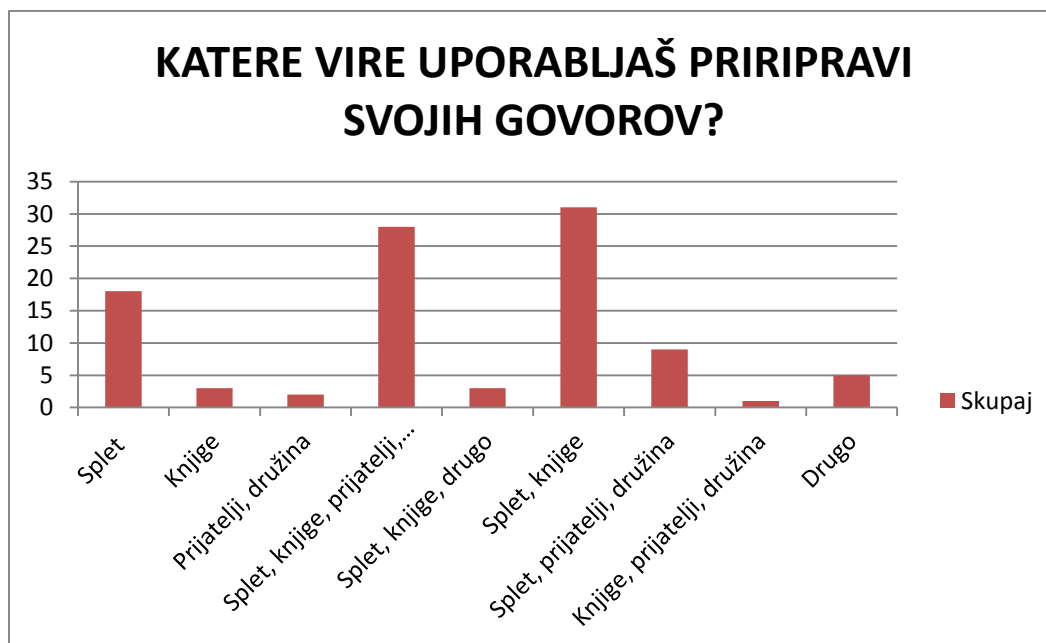

Graf 6

Rezultati so bili zelo tesni. Pravzaprav je o »zmagovalcu« odločal le en glas. 59 debaterjev je raje na strani afirmacije, kar pomeni, da zagovarjajo debatno trditev, 58 pa jih je raje na strani negacije, kar pomeni, da negirajo debatno trditev. 3 debaterji se niso opredelili, na kateri strani so raje.

Katere vire uporabljaš pri pripravi svojih govorov?	
	Skupaj
Splet	18
Knjige	3
Prijatelji, družina	2
Splet, knjige, prijatelji, družina	28
Splet, knjige, drugo	3
Splet, knjige	31
Splet, prijatelji, družina	9
Knjige, prijatelji, družina	1
Drugo	5

Tabela 7: Katere vire uporabljaš pri pripravi svojih govorov?

Graf 7: Viri

Tudi pri tem vprašanju se odgovori med fanti in dekleti niso bistveno razlikovali, zato smo jih združile. Opazile smo, da debaterji pri pripravi svojih govorov največkrat posežejo po spletu in knjigah (31), spletu, knjigah, prijateljih in družini (28), sledijo splet (18), splet, prijatelji in družina (9), knjige (3), prijatelji in družina (2), knjige, prijatelji in družina (1), 5 debaterjev pa za pripravo uporablja druge vire.

Zakaj si se odločil za debatni klub oz. kdo te je navdušil?	
	Skupaj
Prijatelj	22
Učitelj	30
Sam	29
Družina	6
Psihiater	3
Ne vem	1

Tabela 8: Zakaj si se odločil za debatni klub oz. kdo te je navdušil?

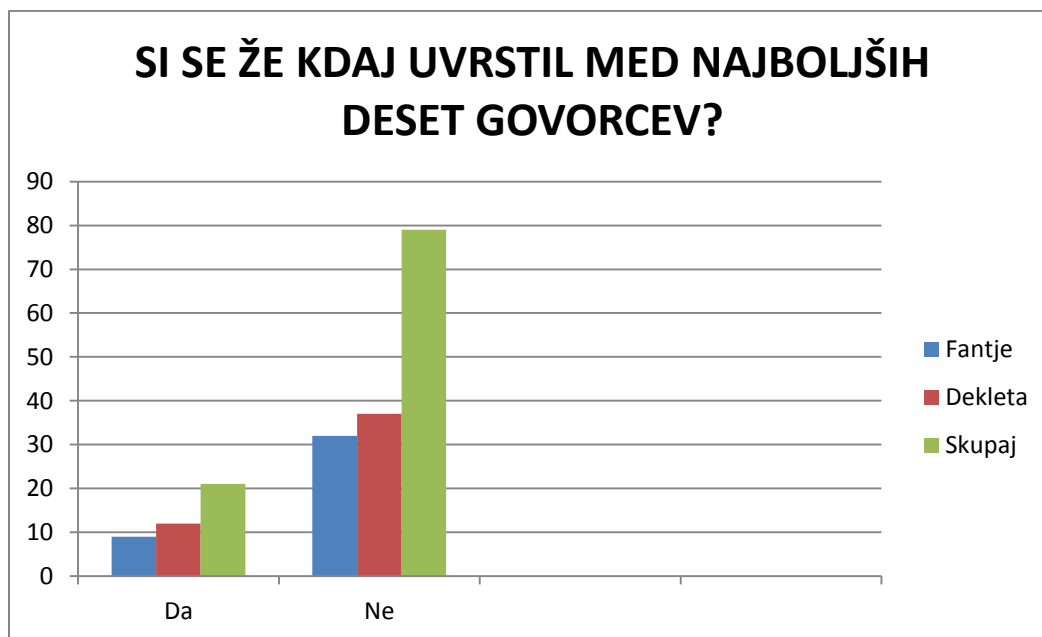

Graf 8

Odgovori med fanti in dekleti se niso bistveno razlikovali, zato smo jih združile. Rezultati so pokazali, da je debaterje za debatni klub navdušil učitelj (30), 29 se jih je navdušilo samih, sledijo prijatelj (22), družina (6), psihiater (3), 1 debater pa za odločitev ne ve. Z rezultati te ankete smo delno potrdile našo hipotezo, ki se glasi: **Učenec/učenka se je za debato odločil/a, ker so ga/jo za to navdušili prijatelji oz. družinski člani.** Rezultati so pokazali, da se jih je za debato največ odločilo, ker so jih navdušili učitelji.

Si se že kdaj uvrstil med deset najboljših govorcev?			
	Fantje	Dekleta	Skupaj
Da	9	12	21
Ne	32	37	79

Tabela 9: Si se že kdaj uvrstil med deset najboljših govorcev?

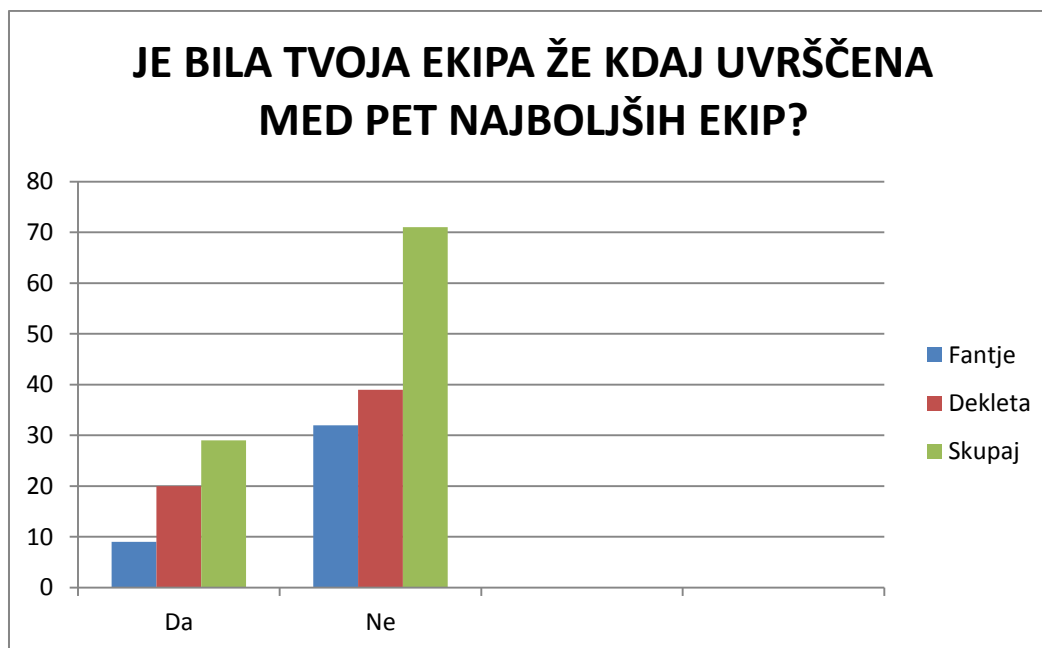

Graf 9

Rezultati so pokazali, da se večina debaterjev (79) še ni uvrstila med deset najboljših govorcev, medtem ko je bilo 21 že tako uspešnih. Med spoloma sicer ni večjih odstopanj, čeprav so dekleta malo boljša, a ne smemo pozabiti, da jih je tudi več.

Je bila tvoja ekipa že kdaj uvrščena med pet najboljših ekip?			
	Fantje	Dekleta	Skupaj
Da	9	20	29
Ne	32	39	71

Tabela 10: Je bila tvoja ekipa že kdaj uvrščena med pet najboljših ekip?

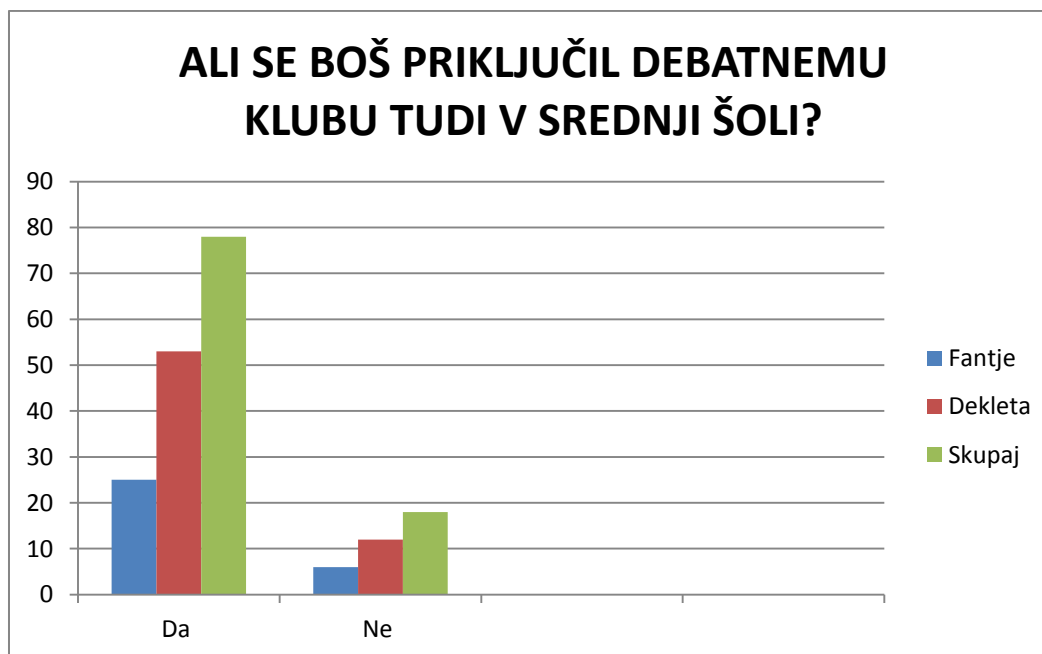

Graf 10

Rezultati so podobni rezultatom prejšnjega vprašanja. Kar 71 debaterjev je povedalo, da se njihova ekipa še ni uvrstila med pet najboljših, medtem ko je 29 debaterjev potrdilo, da se je njihova ekipa že uvrstila tako visoko. Odstopanja med spoloma spet niso velika, vendar znova prevladujejo dekleta.

Ali se boš priključil debatnemu klubu tudi v srednji šoli?			
	Fantje	Dekleta	Skupaj
Da	25	53	78
Ne	6	12	18

Tabela 11: Ali se boš priključil debatnemu klubu tudi v srednji šoli?

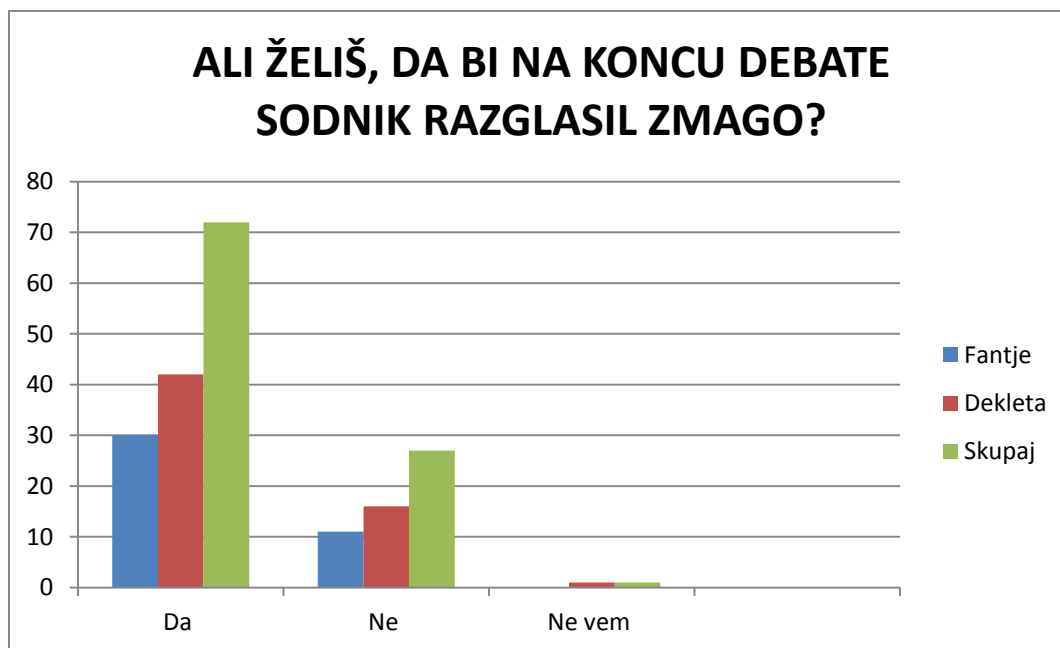

Graf 11

Po odgovorih sodeč bo večina (78) nadaljevala z debatiranjem tudi v srednji šoli, kar pomeni, da so nad to dejavnostjo navdušeni. 18 debaterjev pa s tem ne bo nadaljevalo.

Ali želiš, da bi na koncu debate sodnik razglasil zmago?			
	Fantje	Dekleta	Skupaj
Da	30	42	72
Ne	11	16	27
Ne vem	0	1	1

Tabela 12: Ali želiš, da bi na koncu debate sodnik razglasil zmago?

Graf 12

Rezultati zadnjega vprašanja so pokazali, da večina debaterjev (72) želi, da bi sodnik na koncu razglasil zmago oz. povedal, katera ekipa je zmagala. 27 debaterjev pa je mnenja, da je bolje, da tega sodnik ne naredi oz. se strinjajo s sistemom, kakršen je uveljavljen sedaj. 1 debater pa se na zastavljeno vprašanje ni mogel odločiti. S temi rezultati smo tudi potrdile našo hipotezo, ki se je glasila: **Večina želi, da sodnik odločitev o zmagi pove po končani debati.**

3.2. POTRDNITVE HIPOTEZ

Naše hipoteze smo postavile glede na izkušnje na debatnih turnirjih. Postavile smo jih previdno in menimo, da smo jih pravilno izbrale.

Hipoteze smo potrdile oz. ovrgle glede na rezultate anketnih vprašanj, ki smo jih postavile debaterjem na že omenjenem tretjem debatnem turnirju to šolsko leto v Radečah.

Hipoteze so se glasile:

1. Najtežje delo ima tretji govorec.
2. Večina debaterjev želi, da sodnik odločitve o zmagi ne poda.
3. Večina debaterje se je odločila za debato, ker so jih navdušili prijatelji oz. družinski člani.
4. Za debatni krožek se odloči več deklet kot fantov.

NAŠE UGOTOVITVE:

1. HIPOTEZA – Najtežje delo ima tretji govorec

To hipotezo smo postavile glede na lastne izkušnje in izjave drugih govorcev. Menimo, da večina debaterjev noče biti tretji govorec, saj čutijo breme prevelike zahtevnosti in odgovornosti, zdi se jim, da je njihova vloga odločilna. Tudi me se s tem strinjamo, vendar smo dobile veliko mnenj, da tretji govorec vseeno nima najtežjega dela, kar smo želele preveriti.

To hipotezo smo na koncu potrdile. Naše ankete so nam pokazale, da je več kot polovica debaterjev prepričana v to trditev in jo podpirajo (66 učencev jo podpira, 34 pa ne). To pomeni, da skoraj enkrat več učencev misli, da je najtežje biti tretji govorec, kot pa tisti, ki se ne strinjajo. Vse je nazorno prikazano v grafih.

2. HIPOTEZA – Večina debaterjev želi, da sodnik odločitve o zmagi ne poda

To je hipoteza, ki se nam je zdela ena izmed najbolj ključnih, saj se o njej že dolgo razpravlja. Čeprav debaterji vemo, kako dobro ali slabo nam je šlo med samo debato, se nam trem zdi, da vseeno vsi napeto pričakujemo mnenje sodnika, kaj nam je šlo dobro in kaj moramo še popraviti. Velikokrat smo slišale, kako si večina želi, da bi sodnik svoje odločitve povedal že prej. Vendar moramo razmišljati v dve smeri. Če bi že vnaprej vedeli za izgubo debate, bi bili debaterji pod pritiskom, da nimajo več možnosti za uvrstitev, kakršna je pač na turnirju. Po drugi strani pa bi ob zmagi morda postali manj zbrani in osredotočeni na še en ali dva uspeha.

To smo preverile z našo anketo in dobile zadostne rezultate, da to hipotezo opustimo, saj nam je namreč od 100 intervjuvancev 72 odgovorilo, da želijo izvedeti rezultate od sodnika ob koncu debate. Če pa je to dobro ali ne, bo zaenkrat ostalo razmišljanje posameznikov.

3. HIPOTEZA – Večina debaterjev se je odločila za debato, ker so jih navdušili prijatelji oz. družinski člani

Ta hipoteza je bila postavljena, ker smo se na debatah velikokrat vprašale, kaj oz. kdo je te mlade debaterje sploh prepričal, da jih srečujemo na turnirjih. Pogosto smo srečale učence, za katere se nam je zdelo, da ne debatirajo z veseljem. Zakaj so se torej prijavili?

Trditev VEČINA DEBATERJEV SE JE ODLOČILA ZA DEBATO, KER SO JIH NAVDUŠILI PRIJATELJI OZ. DRUŽINSKI ČLANI je bila po analizi delno potrjena. Delno je opuščena, ker smo me govorile o družinskih članih, za katere smo ugotovile, da pri odločitvi učenca v večini primerov niso imeli vpliva. Torej je samo delno sprejeta. Dobili pa smo tudi druge zanimive odgovore, kot na primer, da so se trije učenci pridružili k debatam, ker jih je prepričal psihiater oz. psihiatrinja. Največji vpliv pa imajo učitelji, zaradi katerih se je za debatiranje odločilo kar 33 učencev.

4. HIPOTEZA – Za debatni krožek se odloči več deklet kot fantov

To hipotezo smo postavile glede na to, kar smo videle na turnirjih, saj se nam je zdelo malo verjetno, da bi lahko dobile ekipo, ki bi debatirala proti nam in bi bila v celoti sestavljena iz nasprotnega spola. Čeprav smo takšno ekipo tudi kdaj dobile, se nam je vseeno zdelo, da je bilo deklet veliko več kot fantov. Morda tudi zato, ker že po naravi rade veliko govorimo.

Zato je bilo tudi prvo vprašanje na naši anketi, katerega spola je oseba. Hipotezo smo tako lahko v tem primeru potrdile, čeprav nas je presenetilo, da je bilo po anketni analizi samo 18 deklet več kot fantov.

3.3. ANALIZA INTERVJUJEV

Z intervjuji smo ugotovile veliko novih informacij, ki niso bile nikjer zapisane in podatkov, ki nam jih tudi mentorji za debate ne povedo, ker med samo debato niso pomembni.

Največ novega znanja smo pridobile z odgovori gospe Bojane Skrt, ki nam lahko največ pove o debatah in debatnih klubih v Sloveniji. Veliko novih podatkov smo dobile o uspešnosti slovenskih debatnih klubov, njihovih začetkih in njihovem delovanju. Slovenija naj bi bila namreč ena izmed najboljših držav na turnirjih, kjer potekajo debate v tujem jeziku – torej angleščini. Vse tri mentorice pa so mnenja, da so debate dobre za učence, saj krepijo možnost strukturiranega govora, samozavestnejše govorce, ki znajo s prepričljivim načinom kritično ovrednotiti argumente drugih.

3.4. ZAKLJUČEK

V času, ko smo pisale to raziskovalno nalogo, delale raziskave, intervjuvale ter veliko pisale, smo spoznavale debato na veliko različnih načinov, predvsem ob izmenjavi mnenj z drugimi debaterji.

Lahko rečemo, da smo z odgovori in samo raziskavo zadovoljne, čeprav imamo na nekaterih področjih drugačno mišljenje. Še vedno pa mislimo, da bi se vsi morali bolj poglobiti v debato. Tam bi lahko odkrili veliko več kot samo govorjenje, argumentiranje, »kreganje« govorcev ter kazanje retoričnih sposobnosti.

Menimo, da se lahko s priključitvijo v debatni klub veliko naučimo in se poglobljamo v teme, o katerih drugače ne razglabljamo. Dajo nam nek vpogled v stvari, ki se zdijo samoumevne, vendar pogosto niso.

Debatiranje nam pomaga na različnih področjih, npr. v šoli. Manj nas je strah spraševanja, govorjenja pred razredom, znamo argumentirati svoja stališča. Zelo je pomembna retorika, saj je naše govorjenje tekoče, jasno, razumljivo.

Seveda se vsega ne da naučiti v slabem letu, vendar pa je napredek lahko hitro viden, če si vključen v dober debatni krožek, imaš dobrega mentorja, sam pa si vztrajen in debatiraš z veseljem. Vse to lahko me tri z gotovostjo potrdimo.

Želele bi večjo prepoznavnost debatnega področja in čim aktivnejšo vključitev mladih v debatne krožke.

4. PRILOGE

4.1. INTERVJU Z go. BOJANO SKRT

1. Kdaj in zakaj ste se začeli ukvarjati z debato?

Leta 1996 sem bila zaposlena kot knjižničarka v Knjižnici Otona Župančiča v Ljubljani. Odgovorna sem bila za novoustanovljeno Knjižnico Poljane, vodila sem celoten proces ustanavljanja, od opreme do nabave knjig in promocije ... Bila sem zaposlena kot vodja te knjižnice. Zelo veliko mladih je začelo hoditi v knjižnico in pogosto so se zadržali dlje časa in se želeli pogovarjati. Zato sem prišla na idejo, da bi v času, ko je knjižnica zaprta, organizirala pogovorne večere z mladimi. Idejo sem predstavila nekaterim članom sveta takratnega Zavoda za odprto družbo, ki je spodbujal in sofinanciral različne programe civilne družbe in mladino. Povabili so me na seminar o debati, ki se je oktobra 1996 zgodil v Bohinju. Predavali sta dve debatni mentorici iz ZDA, na tem seminarju je sodelovalo 14 profesorjev iz srednjih šol iz vse Slovenije in jaz.

Ko sem se seznanila z debato, sem si rekla: »To je to! To je nekaj, kar sem pogrešala celo življenje, to je nekaj, kar bi jaz zagotovo počela, če bi imeli to v srednji šoli, ko sem sama bila dijakinja, to želim početi.« S tem sem se hotela ukvarjati.

Seminar je bil organiziran s strani Zavoda za odprto družbo in na koncu seminarja smo imeli sestanek vsi udeleženci in koordinatorka programa iz Zavoda za odprto družbo in se dogovorili, kako bomo nadaljevali. Večina profesorjev, ki so bili na seminarju, je reklo, da bodo ustanovili debatni klub na svoji šoli – še vedno sta kot mentorja od takrat aktivna Jakob Štrovs iz Srednje ekonomske šole in gimnazije Trbovlje in Janja Jankovič iz Srednje šole Črnomelj, delujejo pa še skoraj vsi klubi na šolah, ki so bile takrat na seminarju, npr. Gimnazija Ravne na Koroškem, Gimnazija Celje Center, Druga gimnazija Maribor ...

Mene so prosili, da bi bila ena od koordinatoric debatnega program in da bi v Knjižnici Poljane ustanovili Debatni center. Sama sem bila takoj za. Koordinarala sem debatni program skupaj z dvema študentkama, ki sta leto dni prebili v ZDA na študiju in se tam seznanili z debato. Ena je sedanja dopisnica Dela iz Moskve, Polona Frelih, pred tem je bila zaposlena v zunanje političnem uradništvu na TV Slovenija, druga je Manja Klemenčič, bivša dijakinja Gimnazije Franca Miklošiča Ljutomer, doktorica EU študij, gostujoča

predavateljica na različnih ameriških univerzah in raziskovalka izobraževanja v EU, že leta živi v ZDA.

Tako se je ustanovil debatni program, ki je deloval kot eden od programov Zavoda za odprto družbo. Prvi srednješolski debatni turnir se je zgodil marca 1997, na njem je sodelovalo 55 ekip iz 12 srednješolskih debatnih klubov, trajal je 3 dni.

Ustanovili smo Debatni center v Knjižnici Poljane in dobili prvi računalnik, ki je bil namenjen tudi obiskovalcem knjižnice, tako je imel dvojno funkcijo – za potrebe Debatnega centra in za potrebe uporabnikov knjižnice. Dobili smo tudi zbirko debatnih knjig, ki so bile posebej postavljene kot zbirka Debatnega centra.

2. Kako dolgo že vodite Zavoda ZA IN PROTI?

Do leta 1998 smo delovali kot eden od programov Zavoda za odprto družbo, takrat sta moji so-koordinatorki Manja Klemenčič in Polona Frelj odšli novim izzivom naproti in zapustili debatni program. S strani Zavoda za odprto družbo pa je prišla zahteva, da moramo ustanoviti zavod in se odcepiti od Zavoda za odprto družbo. To je bila običajna praksa za uspešne programe in debato so ocenili kot zelo uspešen program.

Tako smo v letu 1998 pripravili vso dokumentacijo in marca leta 1999 je bil ustanovljen Za in proti, zavod za kulturo dialoga, ki ga od takrat vodim.

3. Kaj je delo Zavoda ZA IN PROTI?

Osnovne naloge ZA IN PROTI so:

- koordinacija dela debatnih klubov,
- izobraževanje mentorjev debatnih klubov na vseh stopnjah,
- izobraževanja mladih vseh starosti o debati,
- organizacija turnirjev, debatnih akademij, javnih razprav, okroglih miz ...,
- pridobivanje finančnih sredstev za različne aktivnosti,
- promocija debatnih aktivnosti in informiranje o tem, kar delamo.

4. Kje ste si nabrali Vaše znanje?

Prva leta smo imeli veliko izobraževanj, predvsem v tujini, od seminarjev do desetdnevnih izobraževanj. Veliko sem se naučila s tem, ko sem sama delala - predavala na seminarjih, pripravljala slovensko srednješolsko ekipo, ki zastopa

Slovenijo na Svetovnem srednješkolskem prvenstvu, veliko sem sodila na različnih debatnih turnirjih doma in v tujini, od Azije preko Evrope do ZDA. Veliko sem se naučila s tem, ko sem predavala o debati in predavam veliko ne samo v Sloveniji marveč tudi v tujini, med drugim v ZDA, Japonskem, Iraku, Katarju, Južni Koreji, Singapurju, Kitajskem ... Če naštejemo le nekaj držav, kjer sem predavala.

5. Kakšen je namen debatnih klubov?

Namen debatnih klubov je, da se v njih mladi pripravljajo na različne vsebine, tako pridobivajo nova znanja, posebej o vsebinah, ki se jih v šolah ne obravnava oz. obravnava premalo, da se naučijo svoje znanje predstaviti na organiziran, strukturiran in prepričljiv način, da se naučijo poslušati in kritično ovrednotiti argumente nasprotnih skupin, da razvijajo jezikovne veščine, veščine komuniciranja v slovenskem, pa tudi v tujem jeziku, če se za to odločijo. Seveda se v debatnih klubih debaterji in debaterke pripravljajo na debatne turnirje.

6. Koliko je bilo debatnih klubov v osnovnih šolah leta 2005 in sedaj?

Prvi osnovnoškolski debatni klubi so bili ustanovljeni jeseni leta 2004, in sicer jih je bilo 6, jeseni 2005 smo jih imeli 14. V zadnjih petih letih se številka aktivnih osnovnoškolskih debatnih klubov vrti od 22 do 26. Za aktivni debatni klub štejemo fisti klub, ki v enem šolskem letu pride vsaj enkrat na turnir.

7. Kakšne spremembe opazite na debatnih turnirjih, odkar so se začeli na osnovnih šolah, torej leta 1996?

Prvi debatni klubi so bili ustanovljeni jeseni 1996, in sicer na srednješkolski ravni, prvi osnovnoškolski debatni klubi so bili ustanovljeni leta 2004. Prvi debatni turnir v Sloveniji se je zgodil marca 1997 v Ljubljani, in sicer je bil srednješkolski debatni turnir.

Turnirji so se spremenili na različnih nivojih. Organizacijsko je princip, kako razporejamo ekipe, kdo s kom debatira, seveda enak, vendar včasih smo vse vodili ročno. Vsaka ekipa je imela svoj kartonček, na katerega smo ročno vpisovali rezultate, prav tako je imel vsak sodnik svoj kartonček in potem smo med debatnimi krogi rezultate vpisali v kartončke in pripravili razporeditev za naslednji krog. Tako da so bili odmori med enim in drugim krogom daljši, prav tako je v „tab roomu“ moralo biti več ljudi. Sedaj že dolgo uporabljamo računalniški program, s katerim lahko upravlja ena ali dve osebi.

Druga razlika je, da nismo imeli toliko debatnih turnirjev. Bila sta dva ali trije v šolskem letu. Tudi debatnih trditev ni bilo toliko – debaterji so se na eno

debatno trditev pripravljali dva do tri mesece. Prav tako nismo poznali „impromptu“ debatnih trditev, vse so bile pripravljane.

Največja razlika se je zgodila med samimi debaterji – prva leta so za priprave na debate debaterji uporabljali predvsem knjige in časopise in zelo veliko brali. V zadnjih letih se večinoma za raziskovanje uporablja internet. Bistvena razlika je zagotovo, da so včasih debaterji in debaterke veliko več časa porabili za priprave na debate in za to prebrali veliko več knjig.

8. Ali mislite, da imajo debatni klubi v Sloveniji dolgo prihodnost?

Srčno upam in verjamem. Debata je ena najboljših metod, ki pomaga mladim, da začnejo razumevati svet okoli sebe in postanejo bolj aktivni. Želim pa si, da bi vse šole imele debatni klub oziroma da bi debata postala predmet, saj bi tako zajela še večje število mladih. Koristi namreč vsakemu.

9. Na podlagi česa izbirate debatne trditve?

Osnovni princip pri debatnih trditvah je, da odsevajo realnost, da se debatira o zadevah, ki so sedaj aktualne in seveda, ki mlade zanimajo. To je sicer še bolj prisotno v srednješolski in študentski debati, vendar se tudi pri osnovnošolski trudim, da bi sledili trendom. To pomeni, da je potrebno redno spremljati novice, brati časopise in spremljati, kaj se v svetu dogaja. Redno pregledujem debatne trditve, ki jih uporabljajo na različnih turnirjih po vsem svetu. Veliko se pogovarjam o različnih debatnih trditvah s študenti debaterji in z ostalimi mentorji in predavatelji debate v Sloveniji in tujini.

10. Se število debatnih klubov in učencev povečuje?

Število debatnih klubov se je v zadnjih letih nekako stabiliziralo. Imamo okoli 25 klubov na osnovnošolski in 25 klubov na srednješolski ravni, včasih kakšnega manj ali več. Nekateri klubi nehajo delati, nekateri se vrnejo čez nekaj let, novi klubi se stalno ustanavljajo, tako da število klubov ostaja približno enako.

Precej se je povečalo število debaterjev v klubu v zadnjih letih, predvsem na osnovnošolski ravni. To se dobro vidi na turnirjih, kjer je število sodelujočih ekip na osnovnošolski ravni zelo naraslo. V letu 2013 je prvič na osnovnošolskih turnirjih sodelovalo več debaterjev kot na srednješolskih. Osnovnošolski turnirji so sedaj postali skoraj tako veliki ali celo večji kot srednješolski – od 35 do 40 ekip. Še nekaj let nazaj je imel običajen osnovnošolski turnir od 25 do 30 ekip.

11. Kako uspešni so slovenski debaterji v tujini?

Zelo. Po rezultatih smo med najboljšimi državami med tistimi, ki imajo angleščino kot tuji jezik. To kažejo naši rezultati na srednješolskih in študentskih

mednarodnih, evropskih in svetovnih turnirjih. Na mednarodnih srednješolskih turnirjih naše ekipe skoraj vedno pridejo v četrtfinale, polfinale ali finale. Na svetovnih srednješolskih prvenstvih smo trikrat osvojili naziv najboljše ekipe med tistimi državami, kjer angleščina ni materni jezik. Če nismo prvi smo pa drugi ali tretji, imamo evropska študentska prvaka v teh kategoriji in uvrstitve v polfinale in finale na študentskih svetovnih prvenstvih v kategoriji angleščina kot tuji jezik.

12. Ali se vam zdi, da učencem tehnike debatiranja koristijo in kako?

Neizmerno koristijo, seveda če se resno in nekaj časa z debato ukvarjaš. Debaterji in debaterke postanejo veliko prepričljivejši in samozavestnejši govorci in govornice kot njihovi vrstniki, naučijo se obvladati strah pred javnim nastopanjem, znajo predstaviti svoje ideje na organiziran, strukturiran in prepričljiv način, znajo poslušati, razumeti in kritično ovrednotiti argumente drugih, zelo veliko se naučijo in pridobijo veliko razumevanja o konceptih, procesih, načinu reševanja problemov sodobnega sveta.

4.2. INTERVJU Z MENTORICO, go. ANDREJO ŠUT

1. Kako dolgo ste že mentorica debatnega kluba?

Mentorica sem 8 let.

2. Kako ste izvedeli za debatne klube in zakaj ste se odločili sodelovati pri tem?

Slišala sem za uspehe debatnega kluba Gimnazije Ljutomer. Nato sem se udeležila tri- dnevne seminarja za učitelje v Ormožu, kjer sem spoznala ogromno prednosti te tehnike.

V debati vidim ogromno pozitivnih učinkov za učence in mentorje, vseč mi je dinamika, širjenje splošne razgledanosti, kritičnega mišljenja, javnega nastopanja,...

3. Ste si kakšno debato še posebej zapomnili? (katero?)

Finale, v katerem so nastopale moje debaterke proti zelo dobri ekipi. Trditev se je nanašala na spolno vzgojo.

4. Ali mislite da so osnovnošolske debate pretežke?

Ne. Zahtevnejša kot je trditev, boljše so debate, ker je za debaterje večji izziv, bolj odgovorno se pripravljajo.

5. Kje ste si nabrali vse znanje o debatah?

Na seminarju za učitelje, na sojenjih debat.

6. Ali mislite, da se otroci na debate pripravljajo dovolj?

Zagotovo se, v skladu s svojimi sposobnostmi, časom, obremenjenostjo z drugimi obveznostmi. Upoštevati pa moramo dejstvo, da se k debatnemu klubu ne prijavijo samo nadarjeni učenci in zato včasih kdo deluje nepripravljen.

7. Ali imate kakšne posebne priprave na debatna tekmovanja?

Pred turnirjem debatiramo na šolski ravni.

8. Ali se vam zdi, da učencem tehnike debatiranja pomagajo in kako?

Javno nastopanje jim pomaga pri ustnem ocenjevanju znanja, ker so bolj samozavestni in znanje prepričljivejše predstavljajo. Argumentiranje pripomore h kvalitetnejši komunikaciji. Ko se pripravljajo na debate, širijo svojo splošno razgledanost o temah, ki jih ni v učnem načrtu.

4.3. INTERVJU Z MENTORICO, go. SIMONO KLASINC

1. Kako dolgo ste že mentorica debatnega kluba?

Mentorica sem 8 let.

2. Kako ste izvedeli za debatne klube in zakaj ste se odločili sodelovati pri tem?

Ravnatelj naju je s sodelavcem poslal na seminar, ki ga je organiziral ZIP, ker se nama je ideja zdela zanimiva, sva jo prenesla učencem in tako je na šoli zaživel debatni klub.

3. Ste si kakšno debato še posebej zapomnili? (katero?)

V spominu mi je ostalo predvsem sojenje na enem od turnirjev, ko je bila debata tako dobra in odločitev zelo težka. Trije sodniki smo se odločili za, trije proti, ena sodnica pa se ni mogla odločiti in je oddala prazen list. Direktorica nas je poklicala na sestanek in kolegica je morala podati svojo odločitev. Pa tudi teme ostanejo v spominu – fiste o istospolnih zvezah, elektriki, telefonih ...

4. Ali mislite, da so osnovnošolske debate pretežke?

Ne, niso pretežke. Ali pa obratno – včasih neka, na videz čisto lahka trditev, postane precej težka, ko se začneš vanjo poglobljati. Vsaka priprava zahteva svoj čas in poznavanje teme.

5. Kje ste si nabrali vse znanje o debatah?

Že omenjeni začetni seminar je bil uvod, takrat smo dobili neko sliko, kako bi vsa stvar naj izgledala. Potem sem se lotila iskanja virov in literature, se udeleževala mednarodnih debatnih akademij v Kranjski Gori, precej informacij je na spletu ...

6. Ali mislite, da se otroci na debate pripravljajo dovolj?

Tako kot so različne debate, tako so različni učenci. Eni se pripravljajo bolj zavzeto, drugi manj. Kot mentor bi si sicer želela, da bi se pripravljali še bolj – predvsem pogrešam samostojno raziskovanje učencev, zbiranje informacij doma, saj sem v preteklosti že imela ekipe, ki so bile zelo samostojne in smo v debatnem klubu razmišljali le še o tem, kako bi argumente in podpore, ki so jih učenci postavili, zrušili. Take ekipe so bile potem tudi zelo uspešne.

7. Ali imate kakšne posebne priprave na debatna tekmovanja?

Prilagajam se trenutnemu stanju – imamo tedenska srečanja, pred turnirji se dobimo še kakšno dodatno uro.

8. Ali se vam zdi, da učencem tehnike debatiranja pomagajo in kako?

Tehnike pripomorejo h kritičnemu razmišljanju, vrednotenju podatkov, presojanju, povezovanju, zavzemanju stališč – v debati vidim veliko pozitivnega, zato jo uvajam tudi kot metodo pri rednem pouku slovenščine in predmetu domovinska in državljske kultura in etika.

4.4. ANKETA

DEBATNI KLUBI V OSNOVNIH ŠOLAH

Dober dan, smo učenke devetega razreda Osnovne šole Lava iz Celja in v letošnjem šolskem letu pripravljamo raziskovalno nalogo z naslovom **Debatni klubi osnovnih šolah**. Prosim te, če nam lahko pri tem pomagaš in odgovoriš na nekaj vprašanj.

Hvala za sodelovanje!

Prosim obkroži ali izpolni:

Spol: Moški ženska

Starost: _____

2. Kako dolgo že debatiraš

3. Kateri govorec si?
 - a) 1. govorec
 - b) 2. govorec
 - c) 3. govorec

4. Kateri govorec meniš, da ima najtežje delo?
 - a) 1. govorec
 - b) 2. govorec
 - c) 3. govorec

5. Kako dolgo se pripravljaš svoje govore?

6. Katera govorniška stran si raje?
 - a) afirmacija
 - b) negacija

7. Katere vire uporabljaš za svoje govore?
 - a) internet
 - b) knjige
 - c) prijatelji, družina

d) drugo _____

8. Zakaj si se odločil za debatni klub? Oziroma kdo te je navdušil?

9. Si že bil kdaj uvrstil med 1-10 najboljših govorcev?

a) Da

b) Ne

10. Je bila tvoja ekipa že med prvimi petimi najboljšimi ekipami?

a) Da

b) Ne

11. Ali nameravaš ostati debater v srednji šoli?

a) Da

b) Ne

12. Ali želiš, da bi na koncu debate sodnik razglasil zmago?

a) Da

b) Ne

5. VIRI

❖ SPLETNE STRANI:

<http://www.zainproti.com/web/>

<http://sl.wikipedia.org/wiki/Debata>

http://sl.wikipedia.org/wiki/Karl_Popper

<http://worldcollegiatefriends.blogspot.com/p/famous-former-debaters.html>

http://kanalmladih.com/v3_default.asp?l1=5&l2=6&l3=&l4=&vec=imenik&id=2337

<http://www.bonbon.si/default.asp?kaj=1&id=5711673>

❖ LITERATURA:

SKRT, Bojana, HOLER, Beti, ŠERC, Anja, JURMAN, Gorazd, DRAGOŠ, Srečo, KRALJ, Ana, LESKOVŠEK, Vesna, MALEVAC, Simon, RENER, Tanja, 2007, *Debata za enake možnosti (Izobraževalni priročnik) – Za in proti*, Zavod za kulturo dialoga

Domajanko, Jerneja, 2006, *Diplomsko delo: Debatna argumentacija (Študij primera televizijske debatne oddaje za mlade)*

❖ SLIKE:

Fotografije (1-6) so last mentorice.

http://sl.wikipedia.org/wiki/Slika:Karl_Popper.jpg

ZAHVALA

Za pomoč pri tej raziskovalni nalogi se zahvaljujemo naši mentorici, direktorici zavoda Za in Proti, ge. Bojani Skrt, mentorici debatnega kluba osnovne šole Središče ob Dravi, ge. Andreji Šut, mentorici debatnega kluba osnovne šole Ormož, ge. Simoni Klasinc ter vsem debaterjem, ki so izpolnili naše ankete.